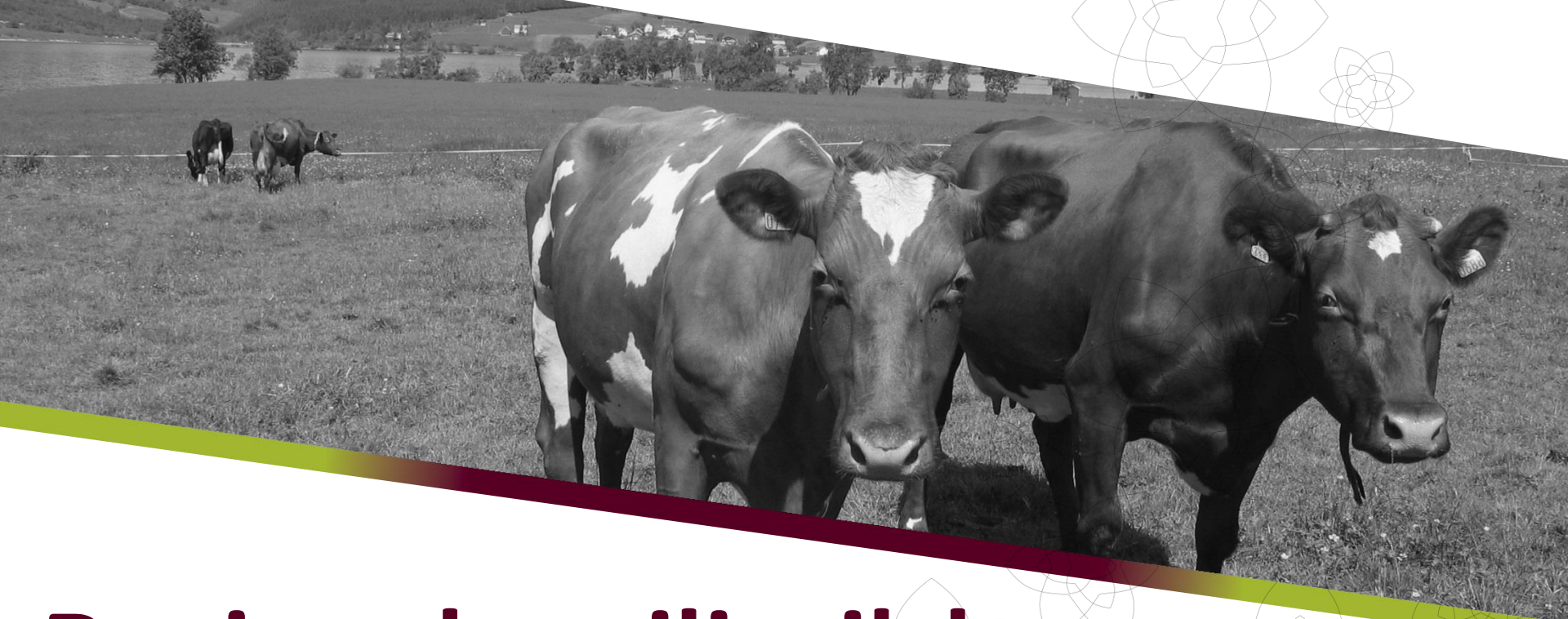
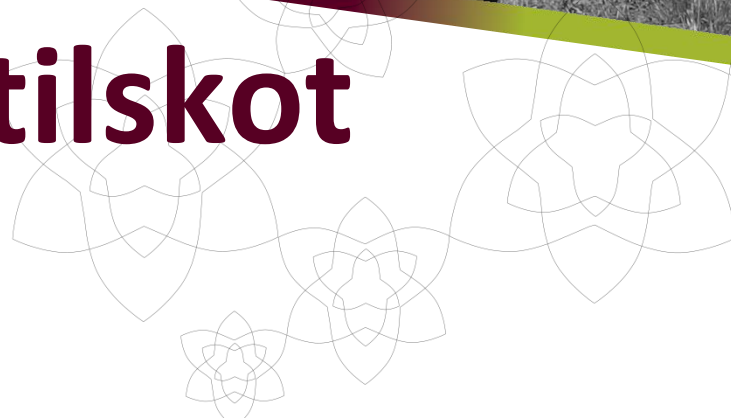

Trygg framtid for folk og natur.

Regionale miljøtilskot

Generelt – målstruktur per 2015

Mattryggleik	Landbruk over heile landet	Auka verdiskaping	Berekraftig landbruk
Produsere og sikre tilgang til maten for brukarane etterspør	Balansert geografisk utvikling i landbruket	Konkurransedyktig råvareproduksjon og næringsmiddelindustri	Ivareta landbruketets kulturlandskap
Sikre brukarane trygg mat	Robust og effektivt landbruk	Lønsam utnytting av garden sine ressursar	Berekraftig bruk av og vern om landbruketets areal og ressursgrunnlag
God dyre- og plantehelse samt god dyrevelferd	Ei økologisk og økonomisk berekraftig reindrift	Berekraftig skogbruk og konkurransedyktige skog- og trebaserte verdikjeder	Redusert utslepp av klimagassar, auka lagring av karbon og gode klimatilpassingar

Ei effektiv landbruks- og matforvaltning

Forskning, innovasjon og kompetanse skal bidra til at hovudmåla i landbruks- og matpolitikken blir nådde

Ivareta norske interesser og sikre framgang i internasjonale prosessar

Mål og målstruktur for landbruks- og matpolitikken i Norge. Prop. 1S (2014-2015)

Nasjonalt miljøprogram

Nasjonalt	Fylke	Kommune	Kvart føretak
Areal- og kulturlandskapstiskot	Regionale miljøtilskot (RMP)	Spesielle miljøtiltak i jordbrveket (SMIL)	Bonden sin miljøplan
Tilskot til dyr på beite	Miljøtema <ol style="list-style-type: none"> 1. Kulturlandskap 2. Biologisk mangfold 3. Kulturmiljø og kulturminne 4. Friluftsliv og tilgjenge 5. Avrenning til vassdrag og kyst 6. Plantevernmidlar 7. Utslepp til luft 8. Økologisk landbruk		
Tilskot til bevaringsverdige husdyrraser			
Tilskot til økologisk landbruk			
Klima- og miljøprogrammet			
Miljøkrav knytt til produksjonstilskot			
Utvalde kulturlandskap i jordbrveket			
Verdsarvsatsinga			

Oversikt 2016

Tekst	Førebels	Endeleg
Sentral utbetaling		16 990 656
Rest til klagebehandling (1 %)		109 344
Ramme		17 100 000
Så langt		17 026 850
Tal føretak		1167
Tal føretak så langt 2017		1195
Tal føretak 2015		1189

Fordelt på miljøtema

Sum regionale miljøtilskot 2016

Evaluering - Resultat

- Utfordrande å kontrollere tiltak over tid
- Høgdemodell for bratt areal unøyaktig
- eStil bør bli meir brukarvennleg
- Lokale kartlag, som klipper mot lovlege område
- Vanskeleg for søkjaren å finne skjemaet
- Vanskeleg å brveke kartet
- Unøyaktig teikning frå søkjarane
- Vanskeleg å kopiere frå tidlegare år
- Klikkbare spørsmålstegn for kvart tiltak

Evaluering - resultat

Tiltak ut/inn

- ▶ Tiltak ut – 3 kommunar
  - ▶ Fuglebiotopar,
  - ▶ gravminne,
  - ▶ tidleg spreining

- ▶ Tiltak inn – få forslag
  - ▶ Beiting i utmark
  - ▶ Driftsulemper/dårleg arrondering
  - ▶ Transportkostnader frå høgareliggende areal

Vegen vidare

- ▶ 4-årige programperiodar, 2005, 2009, 2013, 2017
- ▶ RMP i framtida har blitt drøfta i to partssammensatte arbeidsgrupper
  - ▶ «Helhetlig gjennomgang av miljøvirkemidlene i jordbrukspolitikken» (2015)
  - ▶ «Forenkling av jordbruksavtalens virkemidler» (2016)
  - ▶ Revisjon utsett pga koordinering med revisjon av bygdeutviklingsprogram
- ▶ Evalueringar i fylka
  - ▶ Forenkling, forbetring, forvaltning, auka måloppnåing
- ▶ Forenkling av virkemidla
- ▶ Større fokus på klima
- ▶ Lokale forskrifter skal bli ei nasjonal forskrift
- ▶ Ingen meny av tiltak å velje blant

Framdriftsplan

Nasjonalt miljøprogram – ferdig hausten 2017

- Internasjonale plikter, målformuleringar og oversikt over virkemidlar, miljøtema og tiltak
- Auka fokus på klima

Nasjonal RMP-forskrift

- Framlegg til nasjonal forskrift sommaren 2017
- Drøfte forslaga med fylkesmannen
- Utarbeide forskrifta i november desember 2017, høyring våren 2018
- Grunnlag for fylkesvise miljøprogram
- Standardisere felles reglar, men ivareta regionale miljøutfordringar

Nytt RMP

- Regionale miljøprogram ferdig før utløpet av 2018
- Beskrive miljøutfordringar og oppfølginga av desse
- Gje føringar for kommunale tiltaksstrategiar for bruk av SMIL-midla
- Samarbeid med partnerskapet
- Utsjekking i Landbruksdirektoratet før fastsetting i fylka

Ny fylkesmannsstruktur

Notat om ny nasjonal forskrift

Nasjonal forskrift, jf St Mld 11 og Prop 141 S (2016-2017)
om jordbruksoppgjeret 2017

- Forenkling av forvaltning
- Større harmonisering av tiltak mellom fylka
- Auka standardisering
- Meir einsarta rapportering og resultatvurdering
- Forslag til harmoniserte beskrivingar og vilkår
- Rådslaging med fylka
- Utkast til forskrift

Fylka og nasjonal forskrift

Vidareføre tiltaka i nasjonal meny, men....

Tiltak blir tatt ut

- Skjøtsel av gamle enger
- Spreiing av husdyrgjødsel i vår/vekstsesong
- Utsett omlegging av eng
- Store tre
- Slått av vegkantar
- Sau/geit/storfe med forsterka tilsyn
- Beite i utmark (kan delvis komme under tiltaket «beitelandskap utover jordbruksareal»)

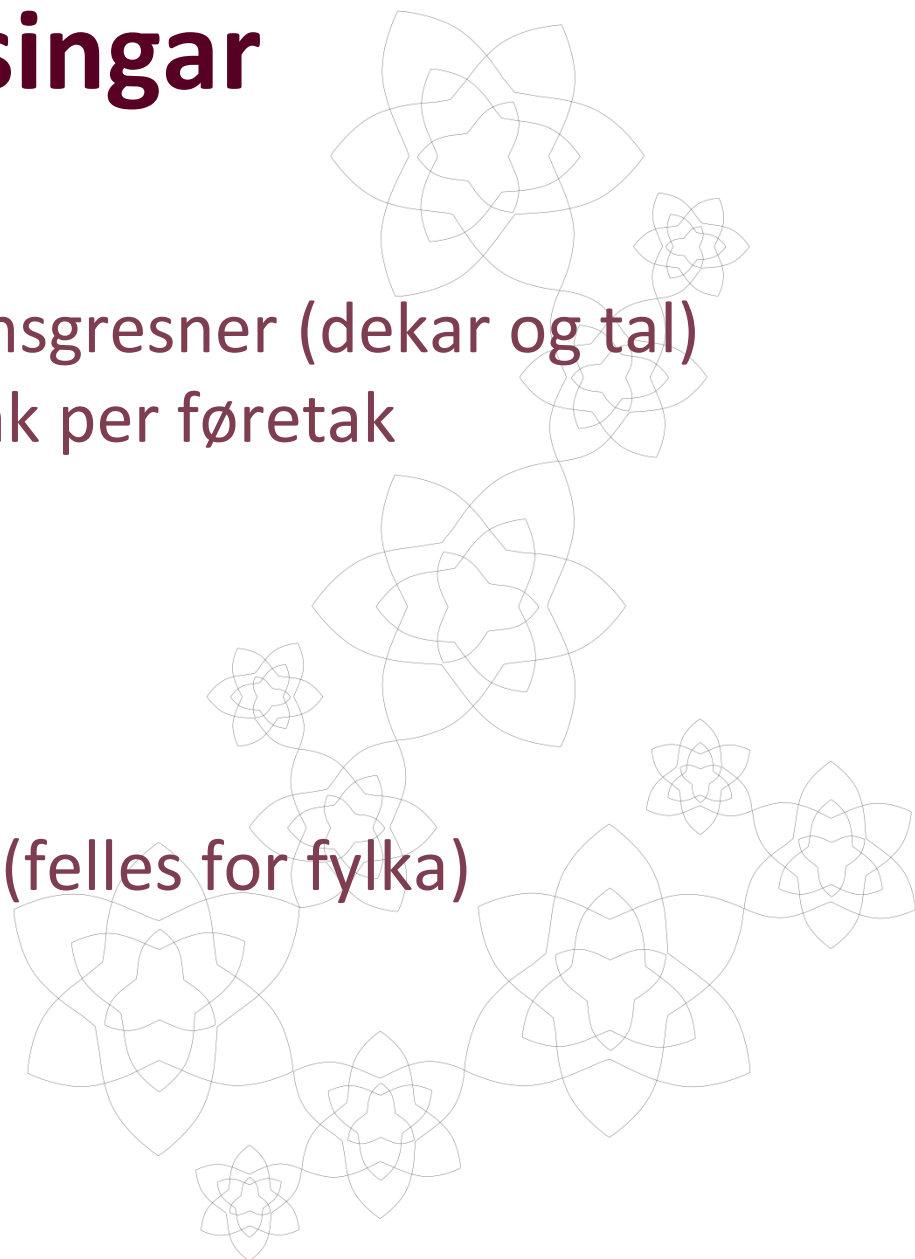
Fylka og nasjonal forskrift

- ▶ Tiltak skal ha lik beskriving og (mest muleg) felles vilkår
- ▶ Skal bruke dei tiltaka i nasjonal forskrift, som er best eigna til å følge opp prioriteringane i Regionalt miljøprogram
- ▶ Fylkesmannen bestemmer
  - ▶ Satsar i eige fylke
  - ▶ Legge vekt på tilskot til faktiske ekstrakostnader eller ulemper

Fylkesvise tilpassingar

- ▶ Tilskotssatsar
- ▶ Maksimums- og minimumsgresner (dekar og tal)
- ▶ Maksimalt tilskot per tiltak per føretak
- ▶ Valg av tiltaksklasser
- ▶ Tidsfristar for enkelttiltak
- ▶ Geografisk avgrensing

- ▶ Samordna søknadsfristar (felles for fylka)

Formål

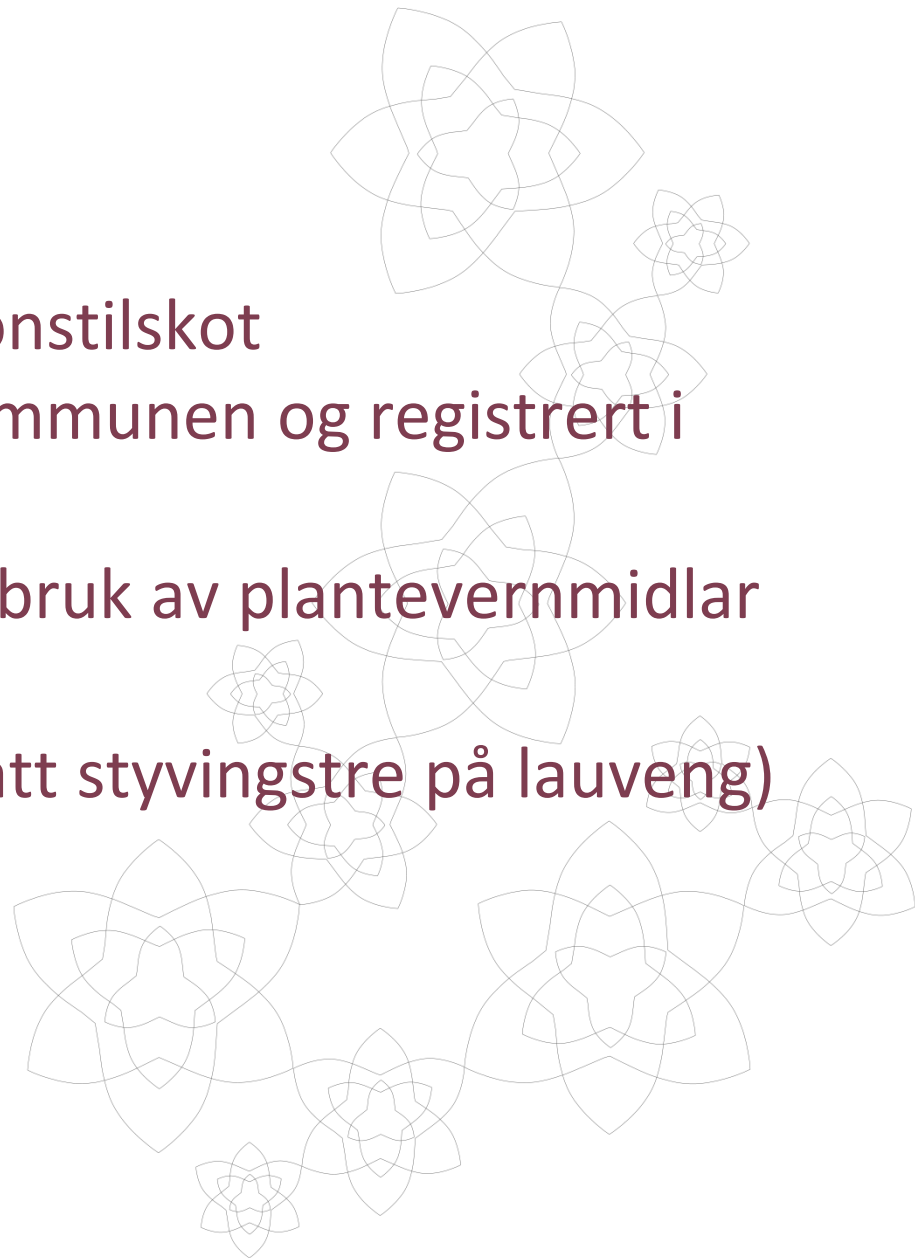
Regionale miljøtilskot skal bidra til

- ▶ gjennomføring av miljøtiltak i jordbruket tilpasset regionale ulikheter i driftsforhold, miljøutfordringer og prioriteringer med sikte på
- ▶ å opprettholde kulturlandskapet, ivareta kulturminner, bidra til økt biologisk mangfold, redusere avrenning fra jordbruket, bærekraftig bruk av plantevernmidler og redusere utslipp til luft.

Generelle reglar

Vidareføre, dvs

- ▶ Rett til å motta produksjonstilskot
- ▶ Beitelag godkjende av kommunen og registrert i Einingsregisteret
- ▶ Krav til gjødslingsplan og bruk av plantevernmidlar
- ▶ Eitt tiltak per areal (unntatt styvingstre på lauveng)
  - ▶ Biologisk mangfold
  - ▶ Kulturlandskap
  - ▶ Kulturminne

Miljøtema

1. Kulturlandskap
2. Biologisk mangfold
3. Kulturminne og kulturmiljø
4. Friluftsliv og tilgjenge
5. Avrenning til vatn og vassdrag
6. Utslepp til luft
7. Plantevernmidlar

Miljøtema og tiltak

Kulturlandskap

- Tilskot til skjøtsel av bratt areal
- Beitelandskap utenom jordbruksareal (ny)
- Beite av verdifulle jordbrukslandskap (lokalt prioriterte)
- Slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap
- Skjøtsel av særegne landskapselement
- Drift av beitelag

Miljøtema og tiltak

Biologisk mangfold

- Skjøtsel av slåttemark
- Skjøtsel av slåttemyr
- Skjøtsel av kystlynghei (beiting og brenning)
- Beite av kystlynghei
- Skjøtsel av styvingstre
- Slått av (andre) biologisk verdifulle areal
- Beite av (andre) biologisk verdifulle areal
- Friarealer for gås i Nord-Trøndelag og Nordland
- Tilrettelegging av fuglebiotopar

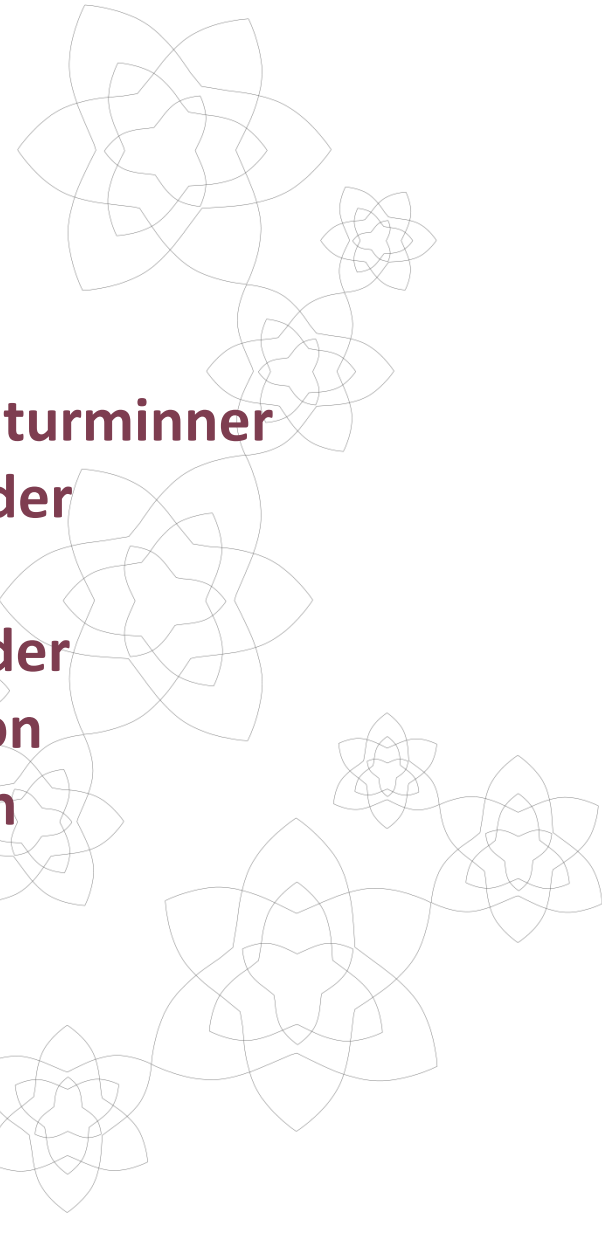

Miljøtema og tiltak

Kulturmiljø og kulturminne

- Skjøtsel av gravminne
- Skjøtsel av gravfelt
- Skjøtsel av andre automatisk fredede kulturminner
- Skjøtsel av bakkemurer, trerekke, skigarder
- Skjøtsel av rydningsrøyser
- Skjøtsel av viktige kulturhistoriske områder
- Drift av enkeltseter med melkeproduksjon
- Drift av felleseter med melkeproduksjon
- Drift av enkeltseter med foredling
- Drift av felleseter med foredling
- Skjøtsel av stølsvoller og seterlandskap

Miljøtema og tiltak

Friluftsliv og tilgjengelighet

- Vedlikehold av ferdselsårer i jordbrukslandskapet

Miljøtema og tiltak

Avrenning til vassdrag og kyst

- Ingen jordarbeiding om høsten
- Vedlikehold av fangdammer
- Fangvekster sådd sammen med vekster
- Fangvekster etter høsting
- Grasdekt vannvei
- Vegetasjonssoner
- Ugjødsla randsone i eng
- Andre grasdekte arealer evt. gras på arealer utsatt for avrenning og erosjon
- Direktesådd høstkorn
- Miljøavtale

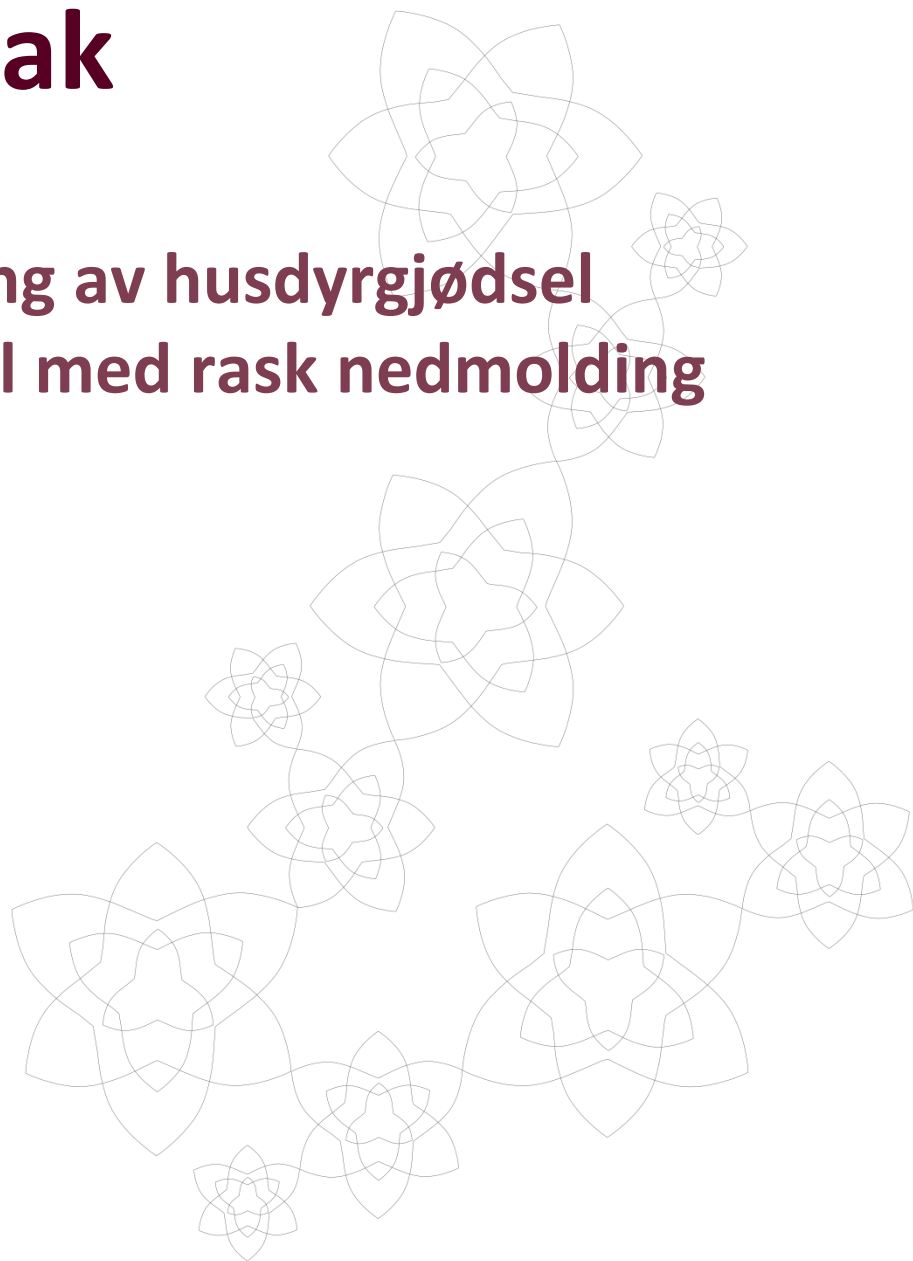

Miljøtema og tiltak

Utslepp til luft

- Nedlegging eller nedfelling av husdyrgjødsel
- Spreiing av husdyrgjødsel med rask nedmolding
- Bruk av tilførselsslanger

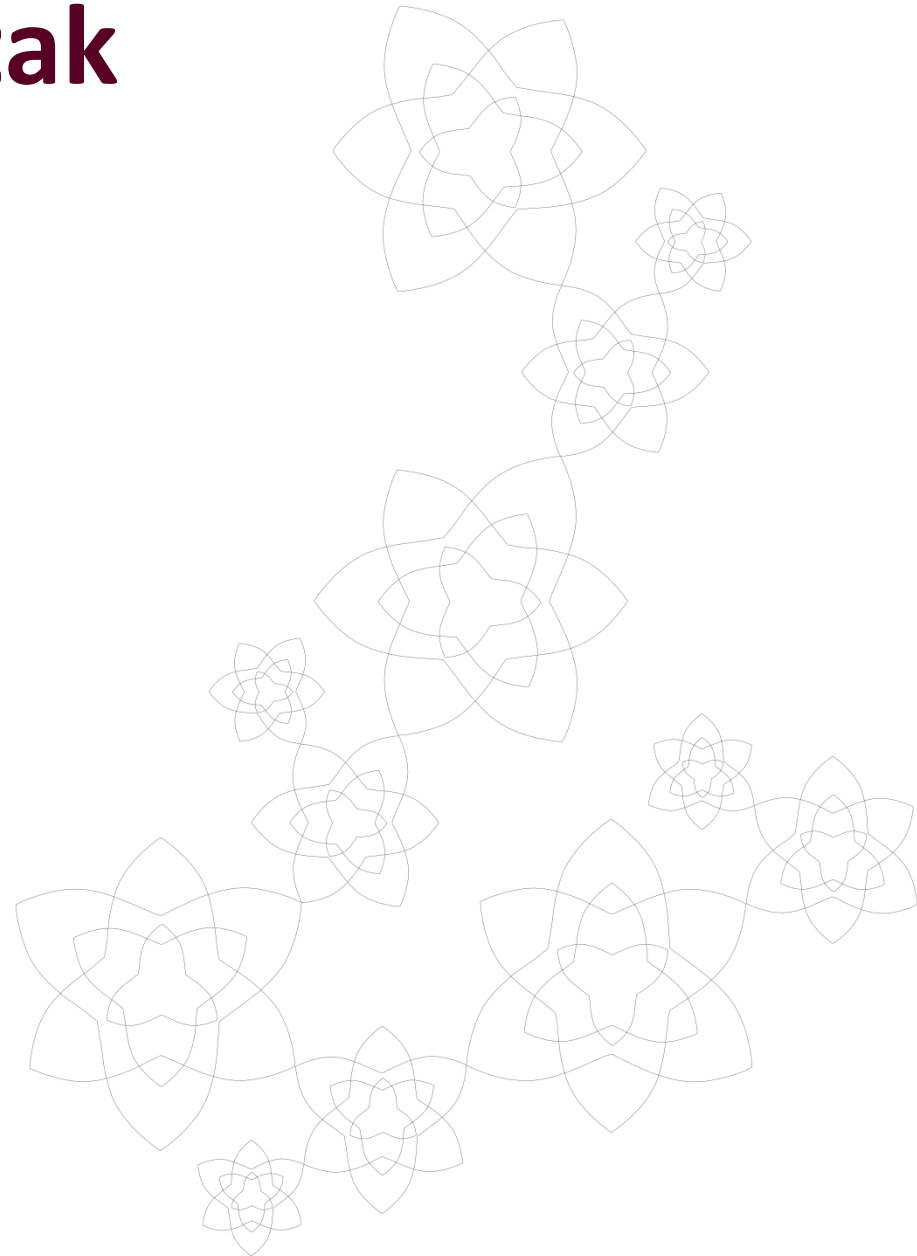

Miljøtema og tiltak

Plantevernmidde

- Ugrasharving
- Hypping/radrensing
- Flamming

Kulturlandskap

- ▶ **Tilskot til skjøtsel av bratt areal**
  - ▶ Brattare enn 1:5
  - ▶ Slått eller pussing
  - ▶ Stubb eller grasdekke over vinteren
- ▶ Tiltaksklasser
  - ▶ Hellingsgrad 1:5 og 1:3
- ▶ Ta ut av regelverket
  - ▶ Prosentvis nedre grense (minstekrav)
  - ▶ Krav om hausting til fôr

Kulturlandskap

- ▶ **Beitelandskap utover jordbruksareal (nytt)**
  - ▶ Jordbruksareal og utmark, uten klart skille mellom
  - ▶ Avmerkast på kart
  - ▶ Ingen jordarbeiding, gjødsling eller sprøyting
  - ▶ Ikkje same areal som bratt
- ▶ Tilpassing i fylka
  - ▶ Utpeika som verdifulle
  - ▶ Krav til tal dyr, dyreslag og varigheit av beiting
  - ▶ Skjøtselsplan og innhold i den
- ▶ Tiltaksklasser
  - ▶ Bygdenært, utan veg, fjellområde, verneområde, karakteristiske kulturlandskap

Kulturlandskap

Beite av verdifulle jordbrukslandskap, (lokalt prioritert) tydeleg avgrensa verdifullt beite

- ▶ Beiting i verdifulle jordbruksprega område
- ▶ Særleg behov for tilrettelegging for å vedlikeholde og hindre attgroing
- ▶ Tydeleg avgrensa
- ▶ Rett til AK-tilskot
- ▶ Unntatt førehandsdefinert tydeleg avgrensa med skjøtselsplan som vilkår
- ▶ Tiltaksklasser
- ▶ Bygdenært, utan veg, fjellområde, verneområde, karakteristiske kulturlandskap

Kulturlandskap

Slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap

- ▶ Kvalifisere for AK-tilskot
- ▶ Tal slåttar, tidspunkt og metode må tilpassast, for å opprettholde eller betre kulturlandskapsverdiane
- ▶ Ingen jordarbeiding, gjødsling eller sprøyting
- ▶ Tilpassingar
  - ▶ FM definerer område
  - ▶ FM krav til tal slåttar, tidspunkt og metode, jf ovafor
  - ▶ FM krav til skjøtselsplan
- ▶ Tiltaksklasser
  - ▶ Bygdenært, utan veg, fjellområde, verneområde, karakteristiske kulturlandskap

Kulturlandskap

Skjøtsel av særegne landskapselement

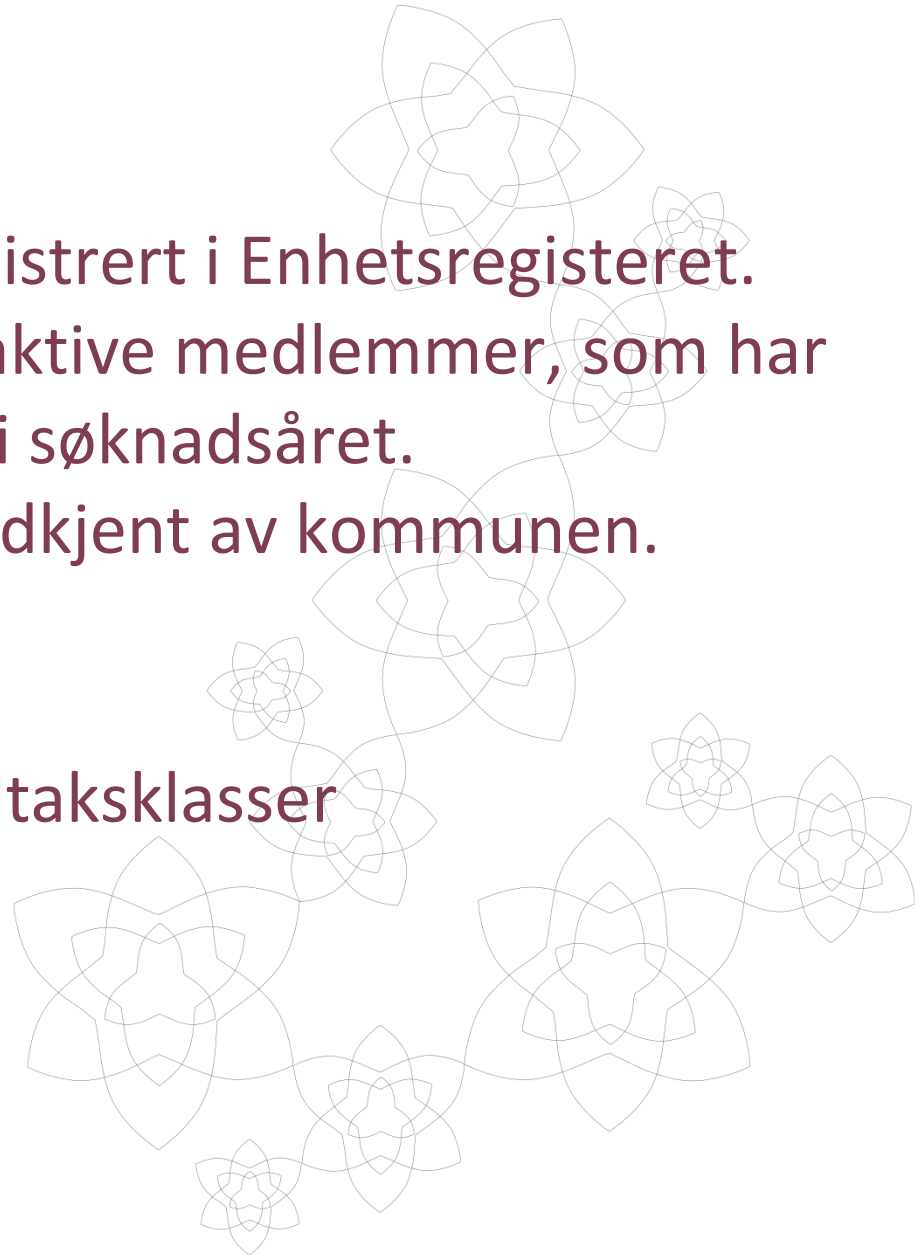
- ▶ Slått/rydding/beiting
  - ▶ Holde vedlike åkerholmar og gardsdammar
  - ▶ Skjøtselen skal være tilstrekkelig for å holde landskapselementene i hevd
  - ▶ Landskapselementene skal ikke gjødsles
-
- ▶ Tiltaksklasser
    - ▶ åkerholmar og gardsdammar

Kulturlandskap

Drift av beitelag

- ▶ Beitelaget må være registrert i Enhetsregisteret.
- ▶ Det må være minst to aktive medlemmer, som har sauer på utmarksbeite i søknadsåret.
- ▶ Beitelaget skal være godkjent av kommunen.

- ▶ Tilpassingar
  - ▶ FM kan bestemme tiltaksklasser

- ▶ Tiltaksklasser
  - ▶ Sau/geit og hest/storfe

Biologisk mangfold

Skjøtsel av slåttemark

- ▶ Arealet må være registrert i Naturbase som «utvalgt naturtype slåttemark».
- ▶ Skjøtsel i tråd med skjøtelsesplan godkjent av myndighetene
- ▶ Ingen jordarbeiding, gjødsling, tilsåing (skjøtelsesplan)
- ▶ Slått med skjerande reiskap, ljà eller lett maskin
- ▶ Fjerne slåttene, men gjerne tørke først, pga frøinga

Biologisk mangfold

Skjøtsel av kystlynghei

- ▶ Arealet må være registrert i Naturbase som «utvalgt naturtype kystlynghei».
- ▶ Skjøtsel i tråd med skjøtselsplan godkjent av myndighetene.
- ▶ Området skal ikkje jordarbeidast, planerast eller tilførast gjødsel, såfrø eller plantevernmidler.
- ▶ Beitetrykket skal være slik at arealet sin eigenart blir opprettholdt. Det må beitast jamt og eventuelt brennast der røsslyngen har blitt for gammel.

Biologisk mangfold

Beite av kystlynghei

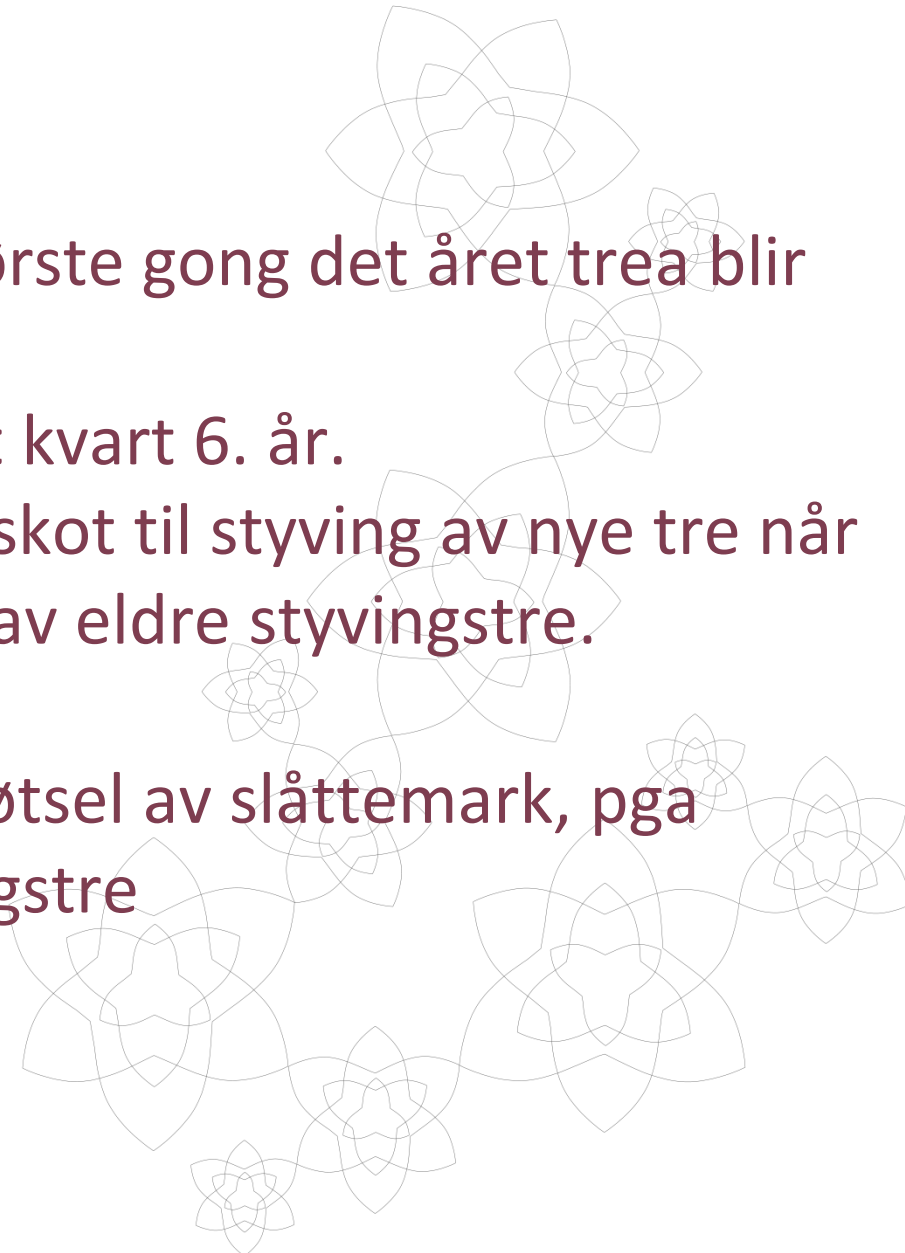
- Arealet må, heilt eller delvis, være registrert som kystlynghei i Naturbase - ikkje alt som A eller B (utvalgt naturtype), men hele området må ha karakter av kystlynghei. Dvs hovedsakleg uten tre i et kystklima dominert av dvergbusker, særlig røsslyng, forma blant anna gjennom beite, og mange plassar lyngbrenning og lyngslått.
- Beitesesongen i kystlyngheia skal vare mer enn 6 måneder i søknadsåret.
- Tilpassingar: FM avgjer kva område tiltaket gjeld for

Biologisk mangfold

Skjøtsel av styvingstre

- Tilskotet blir utbetalt første gong det året trea blir styva.
- Trea må skjøttast minst kvart 6. år.
- Det kan også gjevast tilskot til styving av nye tre når desse inngår i eit miljø av eldre styvingstre.
- Kan overlappe med skjøtsel av slåttemark, pga lauveng som har styvingstre

Biologisk mangfold

Slått av (andre) biologisk verdifulle areal

- ▶ Kartlagt og dokumentert. Som utgangspunkt skal arealet være registrert i Naturbase.
- ▶ Ikke jordarbeidast, sprøytast, gjødslast eller tilsåast, men kan beitast. (uten det står i skjøtselsplan)
- ▶ Slått med ljà eller mindre, lette maskiner, og kun med skjerande redskap. Slått skal skje etter blomstring. Slåtten skal fjernast, men kan gjerne tørke nokre dagar først, slik at plantane kan frø seg.
- ▶ Fylkesmannen kan sette krav til skjøtselsplan og innholdet i denne.

Biologisk mangfold

Beite av (andre) biologisk verdifulle areal

- ▶ Kartlagt og dokumentert. Som utgangspunkt skal arealet være registrert i Naturbase.
- ▶ Arealet for beiting skal vere tydeleg avgrensa
- ▶ Ikke jordarbeidast, sprøytast, gjødslast eller tilsåast, men kan beitast. (uten det står i skjøtselsplan)
- ▶ Beiteintensiteten (tal dyr, dyreslag og varighet av beitinga) skal vere slik at naturverdiane blir oppretthaldne eller betra.
- ▶ Fylkesmannen kan sette krav til skjøtselsplan og innholdet i denne.

Biologisk mangfold

Friareal for gås ig Nord-Trøndelag og Nordland

- ▶ Areal i områder som er definert av fylkesmannen.
- ▶ Føretaket må før beitesesongen forplikte seg til å stille gitte arealer til disposisjon for beitende hvitkinngås eller kortnebbgås.
- ▶ Gjessene skal ikkje jagast.
- ▶ Tiltaksklassen som arealet er plassert i, skal bestemast på førehand, basert på registrering av beitetrykk i året før, men kan justerast i søknadsåret. Registrering av kommunen eller NINA. Føretaket må samtykke til registreringsarbeidet, og ved spørsmål bidra med opplysningar om gåsebeitinga

Biologisk mangfold

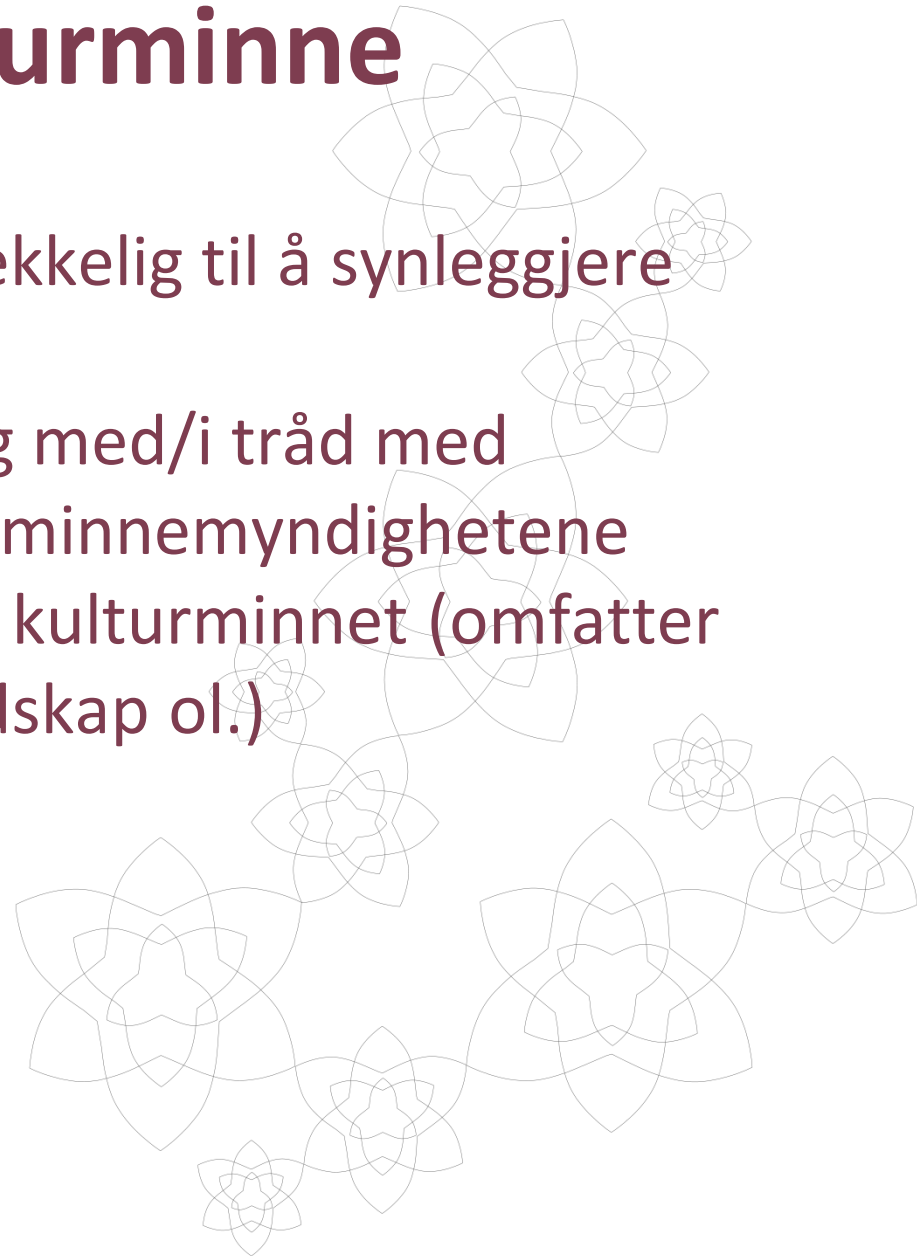
Tilrettelegging av fuglebiotopar

- ▶ Areala må ha dokumentert verdi for mangfoldet av fuglar, og der det derfor også er kunnskap om riktig skjøtsel.
- ▶ Fylkesmannen kan stille vilkår om skjøtelsesplan og innholdet i denne.
- ▶ Tilskot kan gjevast til areal som på førehand er kartfestet og avtalt med Fylkesmannen
- ▶ Tilpassing
  - ▶ Tilskot til areal som på førehand er kartfesta og avtalt med Fylkesmannen

Kulturmiljø og kulturminne

Skjøtsel av gravminne

- ▶ Skjøtsel må være tilstrekkelig til å synleggjere gravminnet
- ▶ Skjøtsel må skje i dialog med/i tråd med retningslinjer frå kulturminnemyndighetene
- ▶ Skjøtsel må ikkje skade kulturminnet (omfatter gjødsling/sprøyting/redskap ol.)

Kulturmiljø og kulturminne

Skjøtsel av felt

- ▶ Skjøtselen må vere tilstrekkelig til å synleggjere gravfeltet
- ▶ Skjøtselen må skje i dialog med/ i tråd med retningslinjer fra kulturminnemyndighetene
- ▶ Skjøtsel må ikkje skade kulturminnet (omfatter gjødsling/sprøyting/redskap ol.)
- ▶ Arealet kan ikkje samtidig få tilskot til «slåttemark» eller «biologisk verdifulle areal»

Kulturmiljø og kulturminne

Skjøtsel av andre automatisk freda kulturminne

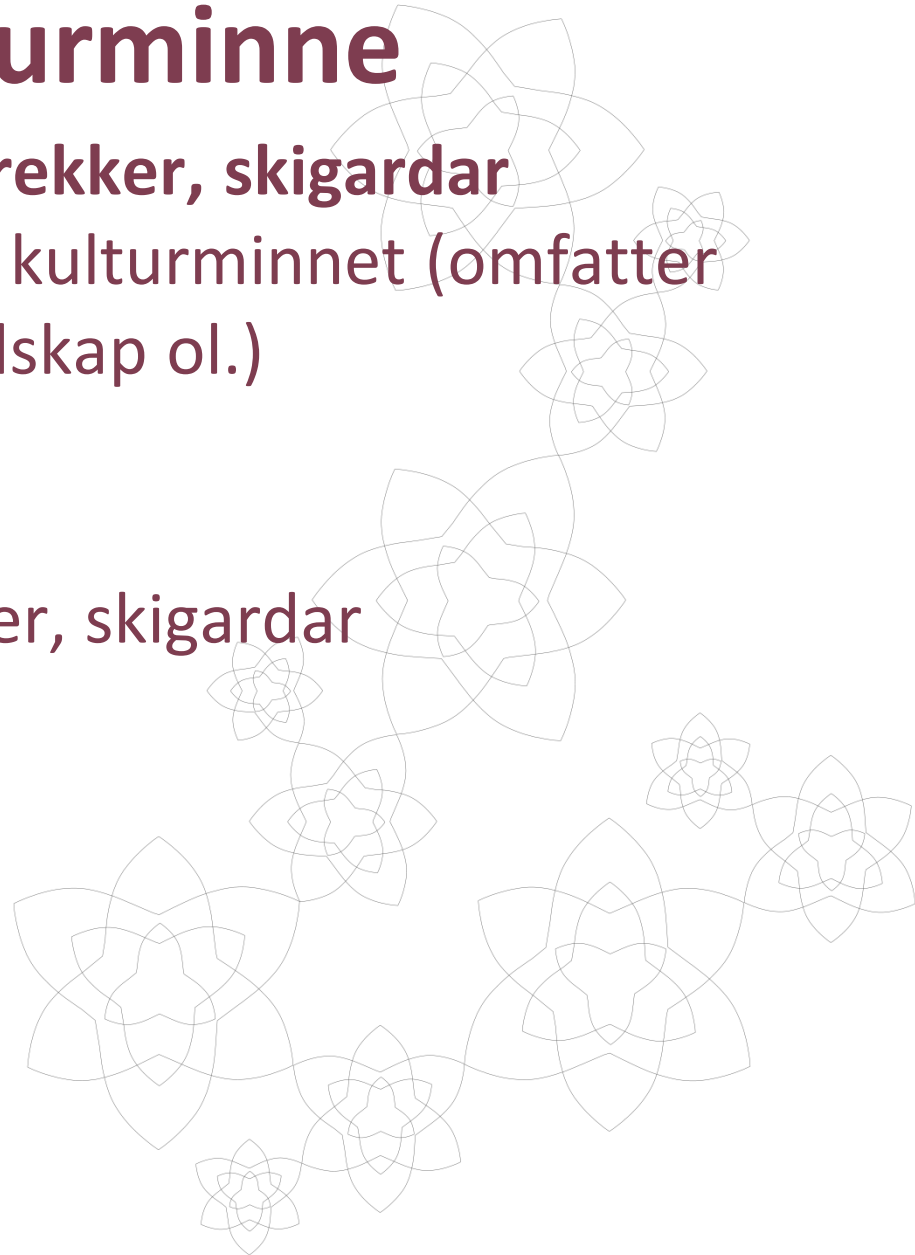
- ▶ Skjøtsel må være tilstrekkelig til å synleggjere gravminnet
- ▶ Skjøtsel må skje i dialog med/i tråd med retningslinjer frå kulturminnemyndighetene
- ▶ Skjøtsel må ikkje skade kulturminnet (omfatter gjødsling/sprøyting/redskap ol.)
- ▶ Arealet kan ikkje samtidig få tilskot til «slåttemark» eller «biologisk verdifulle areal»

Kulturmiljø og kulturminne

Skjøtsel av bakkemurar, trerekker, skigardar

- ▶ Skjøtsel må ikkje skade kulturminnet (omfatter gjødsling/sprøyting/redskap ol.)
- ▶ Tiltaksklasser
  - ▶ bakkemurar, trerekker, skigardar

Kulturmiljø og kulturminne

Skjøtsel av rydningsrøyser

- ▶ Skjøtsel må ikkje skade kulturminnet (omfatter gjødsling/sprøyting/redskap ol.)

Kulturmiljø og kulturminne

Skjøtsel av viktige kulturhistoriske område

- ▶ Skjøtsel skal skje i samråd med/ i tråd med retningslinjer frå kulturminnemyndighetene
- ▶ Skjøtsel skal ikkje skade det kulturhistoriske området (omfatter gjødsling/sprøyting/redskap ol.)

Kulturmiljø og kulturminne

Drift av enkeltseter med mjølkeproduksjon

- Foretaket må ha heile eller deler av mjølkeproduksjonen på setra i sommerhalvåret.
- Seterområdet skal vere eit tillegg til den daglige gardsdrifta, i eit område der det ikkje er mogleg eller naturleg å bu heile året.
- Produksjonen skal i hovedsak vere basert på beite på setervollar (innmarksbeite) og/eller i utmark.
- Mjølka frå setra skal i hovedsak leverast til meieri eller vidareforedlast lokalt.
- Minstegrensa for produksjon til eigen foredling er 30 liter per døgn (ku) og 15 liter per døgn (geit).

Kulturmiljø og kulturminne

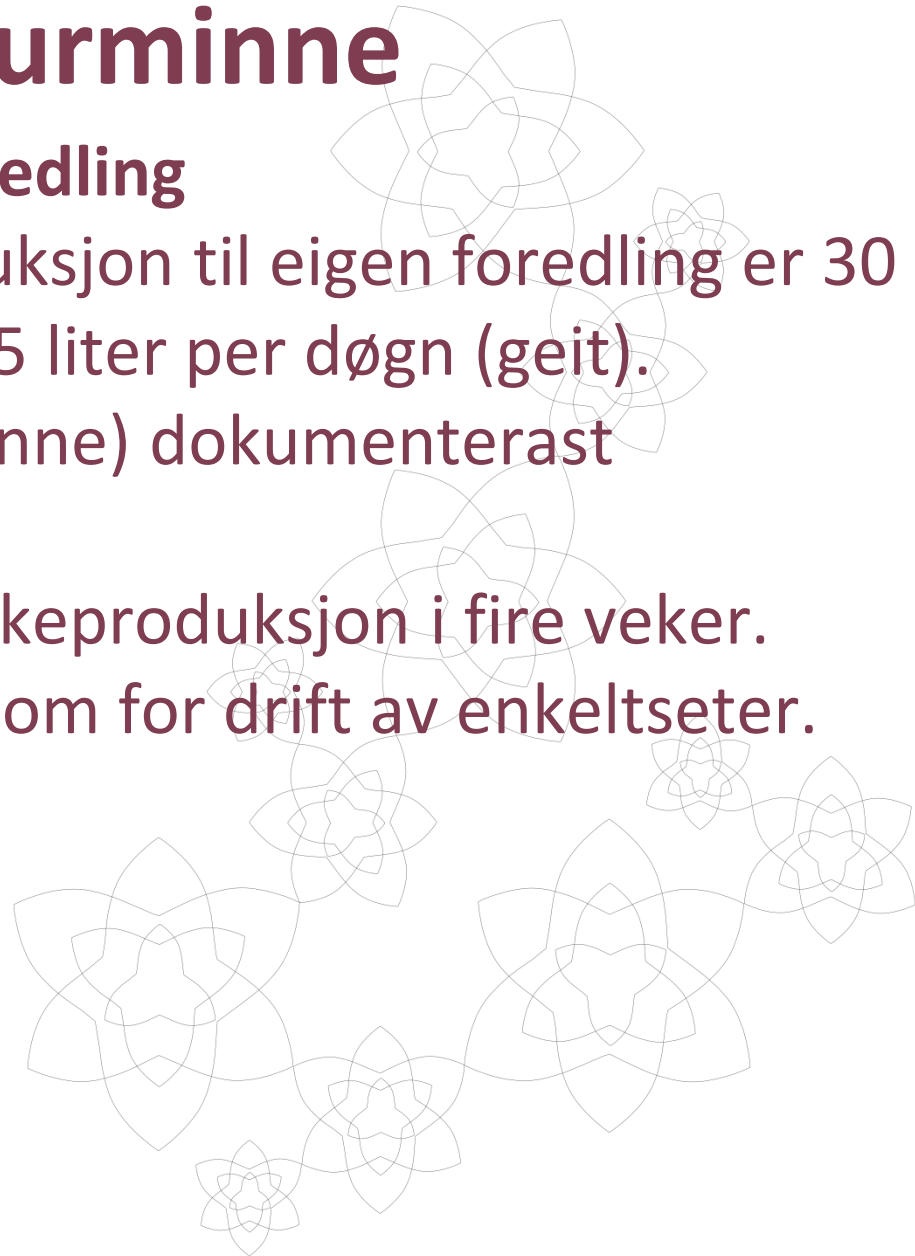
Drift av felleseter med mjølkeproduksjon

- Foretaket må ha heile eller deler av mjølkeproduksjonen på setra i sommerhalvåret.
- Seterområdet skal vere eit tillegg til den daglige gardsdrifta, i eit område der det ikkje er mogleg eller naturleg å bu heile året.
- Produksjonen skal i hovedsak vere basert på beite på setervollar (innmarksbeite) og/eller i utmark.
- Mjølka frå setra skal i hovedsak leverast til meieri eller vidareforedlast lokalt.
- Minstegrensa for produksjon til eigen foredling er 30 liter per døgn (ku) og 15 liter per døgn (geit).

Kulturmiljø og kulturminne

Drift av enkeltseter med foredling

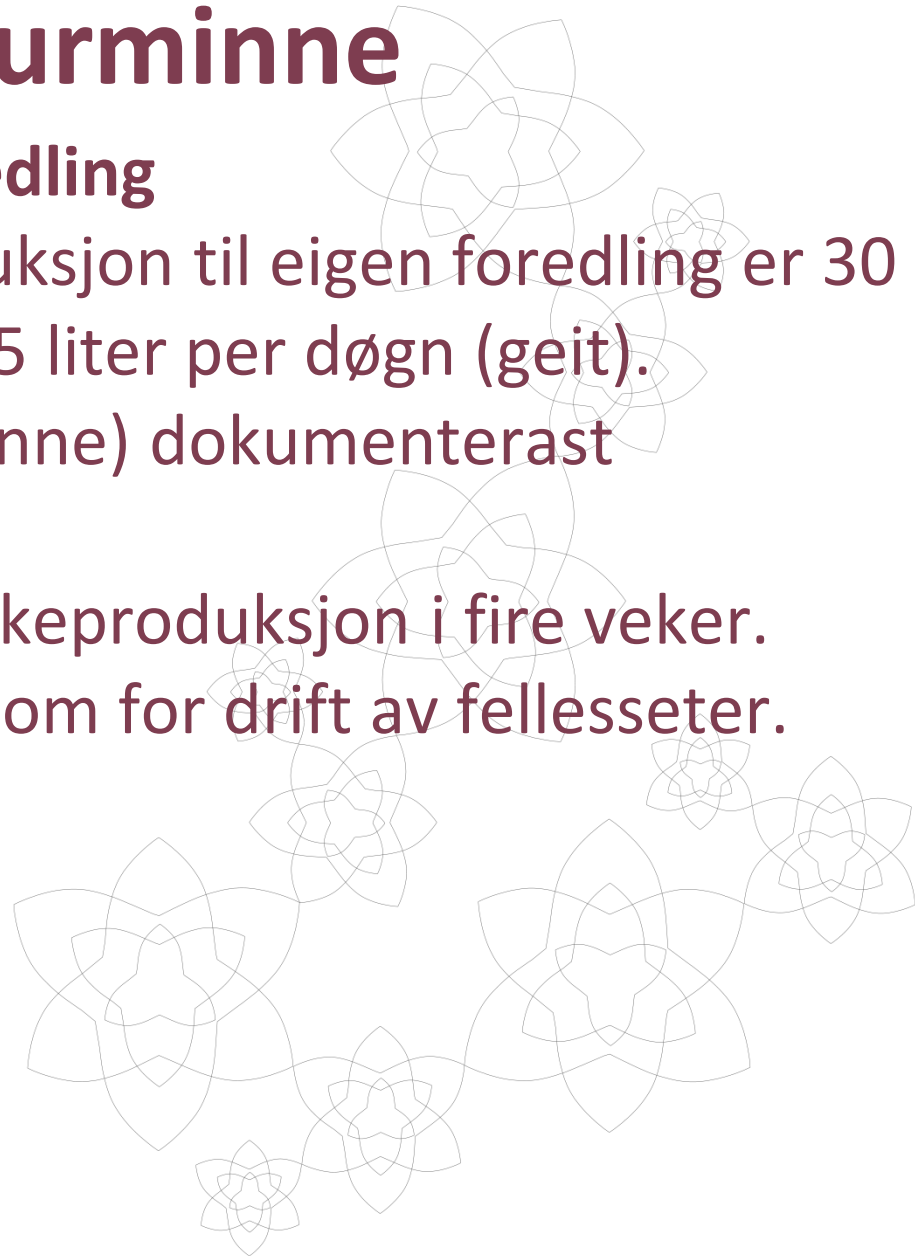
- ▶ Minstegrensa for produksjon til eigen foredling er 30 liter per døgn (ku) og 15 liter per døgn (geit).
- ▶ Videreforedling må (kunne) dokumenterast (salg/levering)
- ▶ Minimumskrav om melkeproduksjon i fire veker.
- ▶ Elles gjeld same vilkår som for drift av enkeltseter.

Kulturmiljø og kulturminne

Drift av felleseter med foredling

- ▶ Minstegrensa for produksjon til eigen foredling er 30 liter per døgn (ku) og 15 liter per døgn (geit).
- ▶ Videreforedling må (kunne) dokumenterast (salg/levering)
- ▶ Minimumskrav om melkeproduksjon i fire veker.
- ▶ Elles gjeld same vilkår som for drift av felleseter.

Kulturmiljø og kulturminne

Skjøtsel av stølsvollar og seterlandskap

- Hedmark, Oppland og Sør-Trøndelag – kanskje ivaretakast under kulturlandskap

Friluftsliv og tilgjenge

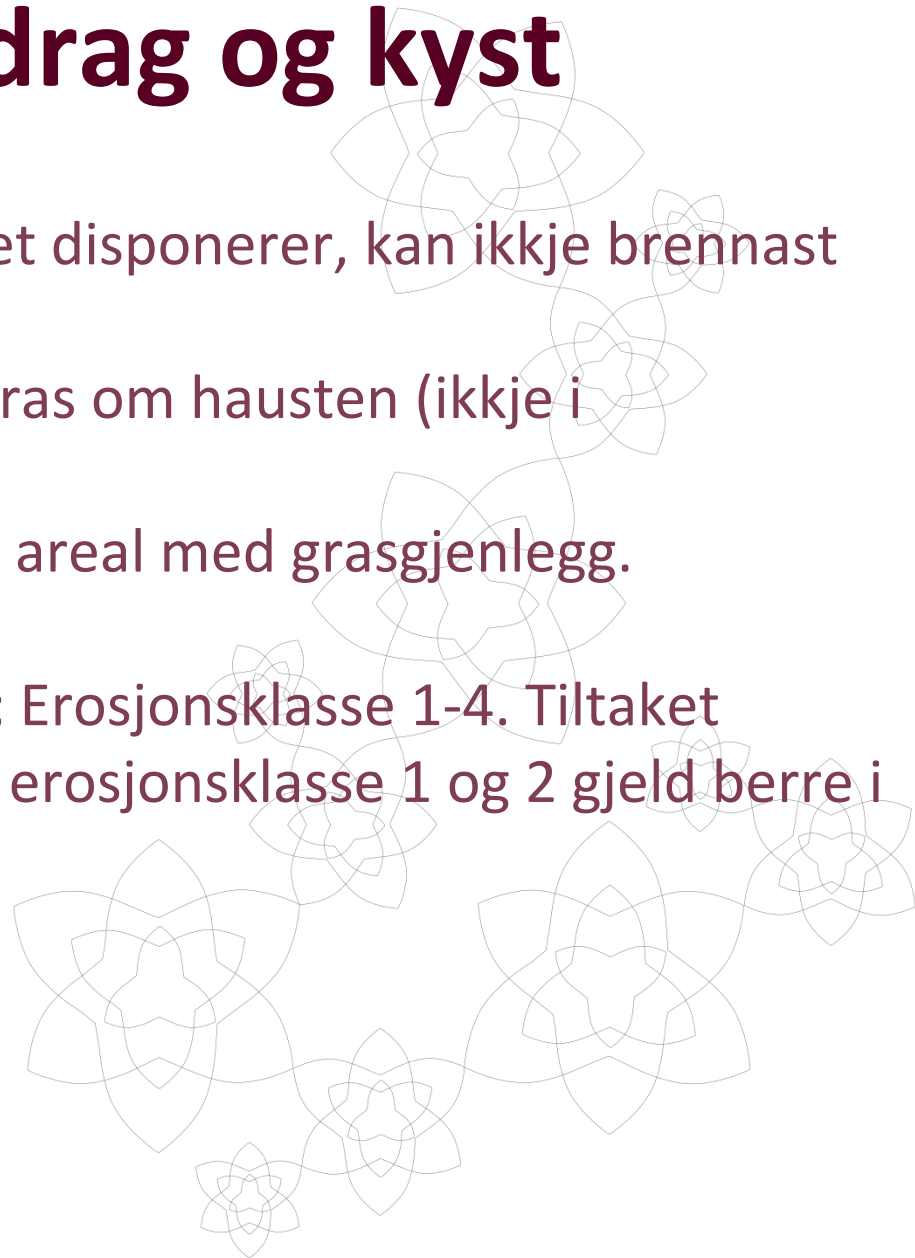
Vedlikehold av ferdselsårer i jordbrukslandskapet

- ▶ Stien skal knytast til eksisterende sti- eller veinett.
- ▶ Til tursti som går over eller i kanten av innmarksareal.
- ▶ Til forlenging i utmark, men ikke utover lengda av innmarksdelen.
- ▶ Åpen for allmenn ferdsel.
- ▶ Godt merket og eventuelt skiltet i terrenget.
- ▶ Vegetasjon skal holdast nede.
- ▶ Tilkomst, porter, gjerdeklyv og annen tilrettelegging skal vedlikeholdast ved behov
- ▶ Ikkje tilskudd til tilrettelegging for motorisert ferdsel

- ▶ Tiltaksklasser: høg og lav tilrettelegging
- ▶ FM kan bestemme vilkår for tiltaksklassene

Avrenning til vassdrag og kyst

Ingen jordarbeiding om hausten

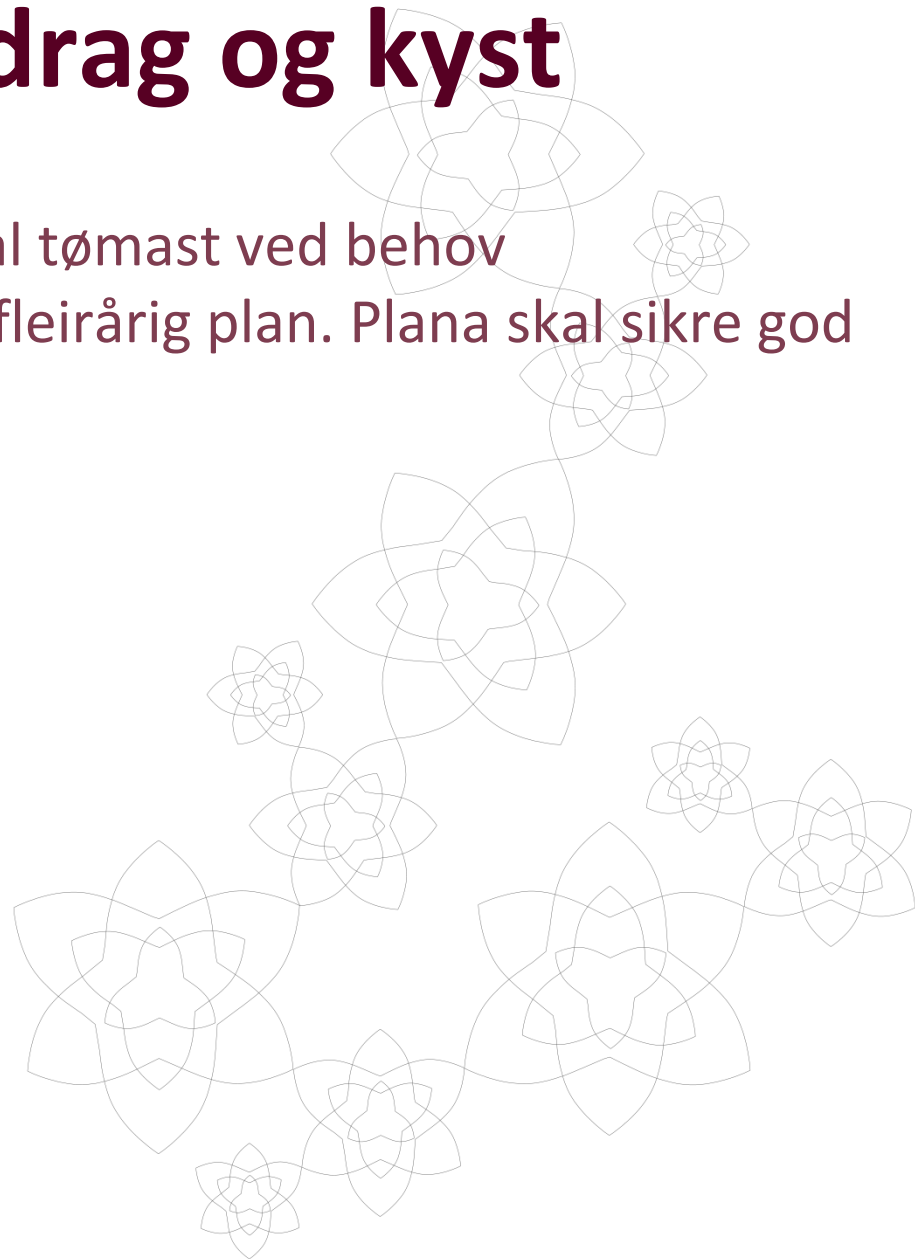
- ▶ Halmen på dei areala foretaket disponerer, kan ikkje brennast om hausten.
- ▶ Det er tillatt å sprøyte mot ugras om hausten (ikkje i fangvekster).
- ▶ Det kan ikkje gjevast tilskot til areal med grasgjenlegg.
- ▶ Tiltaksklasser: 4 tiltaksklasser; Erosjonsklasse 1-4. Tiltaket ingen/utsatt jordarbeiding på erosjonsklasse 1 og 2 gjeld berre i prioriterte område.

Avrenning til vassdrag og kyst

Vedlikehold av fangdammar

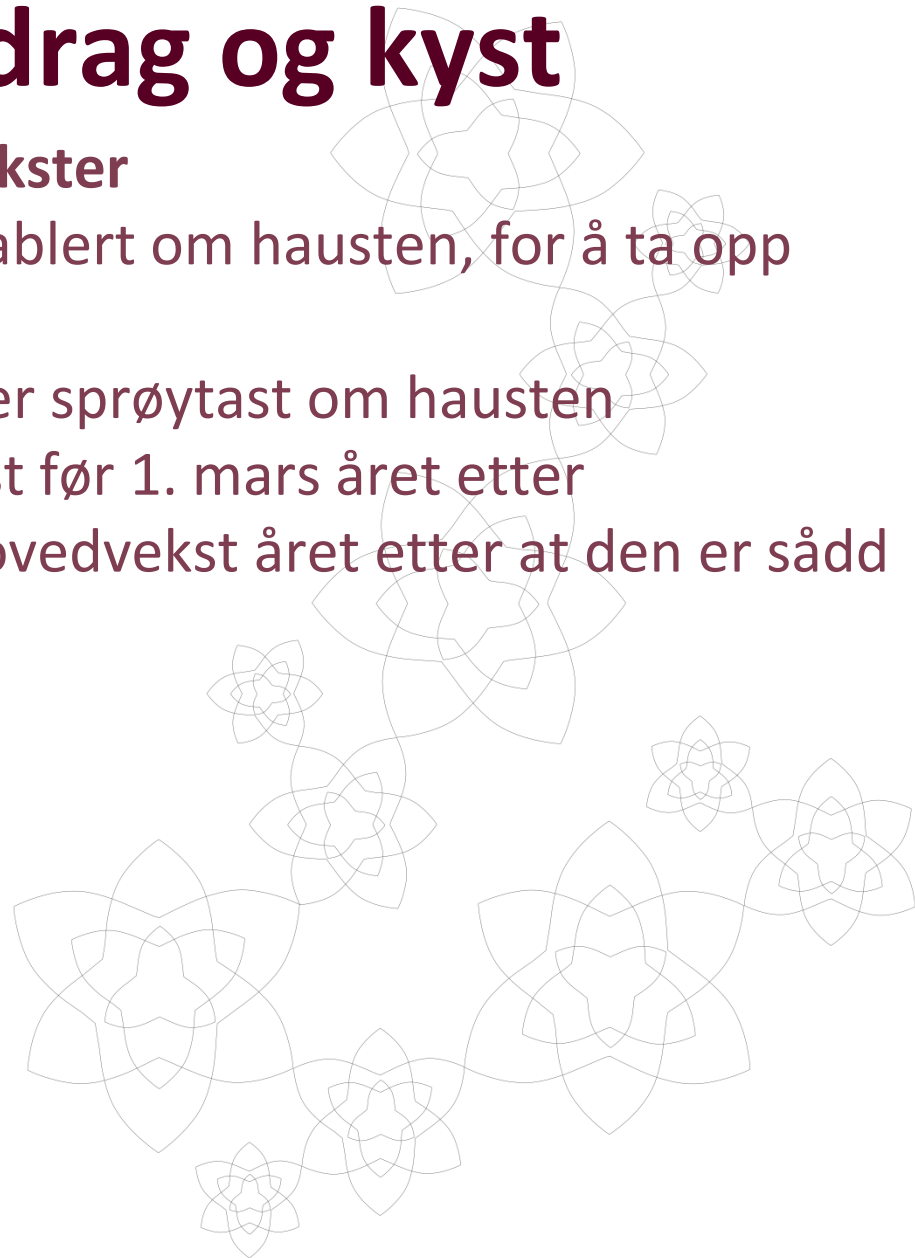
- ▶ Sedimentasjonskammeret skal tømast ved behov
- ▶ Tiltaket må vere forankra i ei fleirårig plan. Plana skal sikre god renseseffekt.

Avrenning til vassdrag og kyst

Fangvekster sådd saman med vekster

- ▶ Fangveksten må vere godt etablert om hausten, for å ta opp næringsstoff
- ▶ Arealet kan ikkje gjødslast eller sprøytast om hausten
- ▶ Arealet kan ikkje jordarbeidast før 1. mars året etter
- ▶ Fangveksten kan ikkje vere hovedvekst året etter at den er sådd

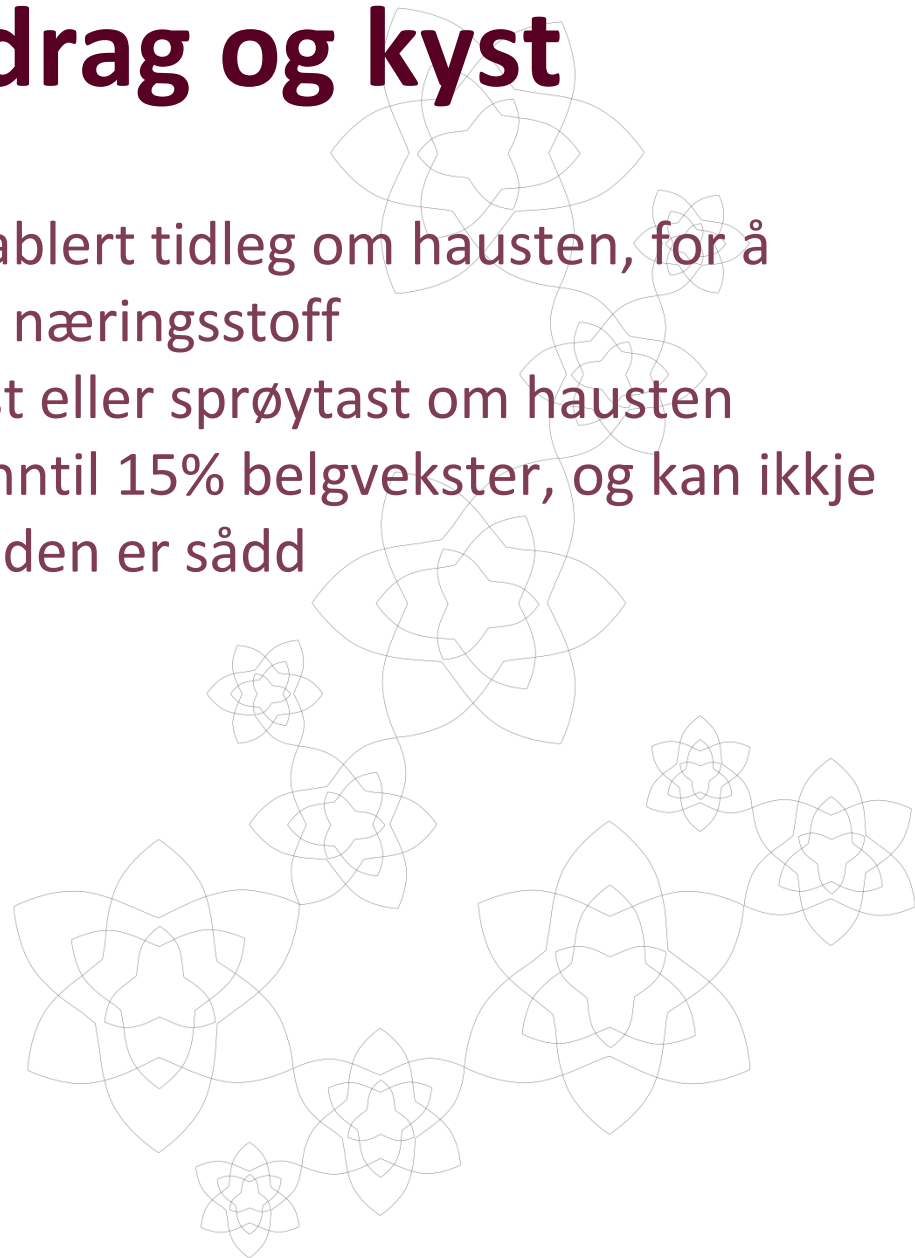

Avrenning til vassdrag og kyst

Fangvekster etter hausting

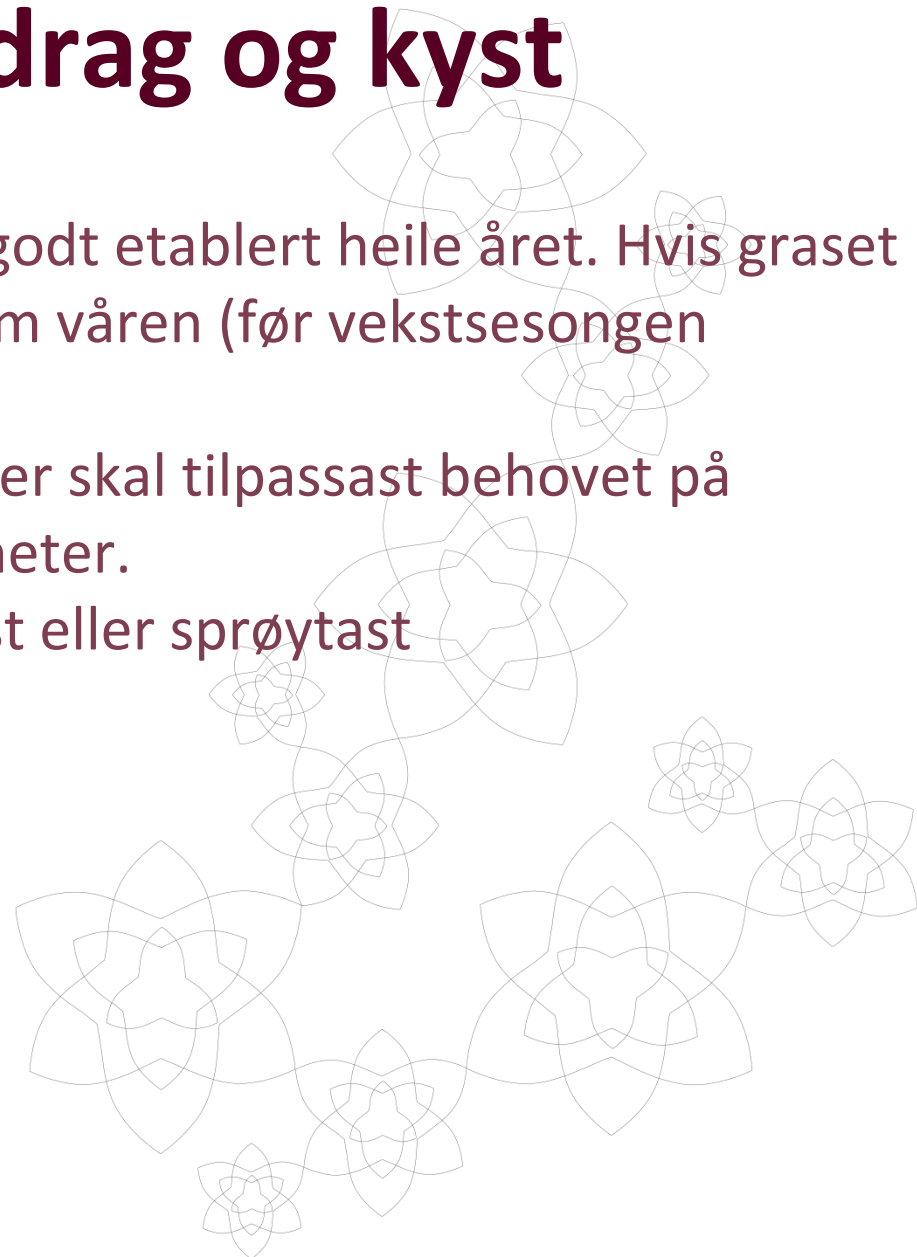
- ▶ Fangveksten må vere godt etablert tidleg om hausten, for å dekke jordoverflata og ta opp næringsstoff
- ▶ Arealet kan ikkje jordarbeidast eller sprøytast om hausten
- ▶ Frøblandinga kan inneholde inntil 15% belgvekster, og kan ikkje vere hovedvekst året etter at den er sådd

Avrenning til vassdrag og kyst

Grasdekt vannvei

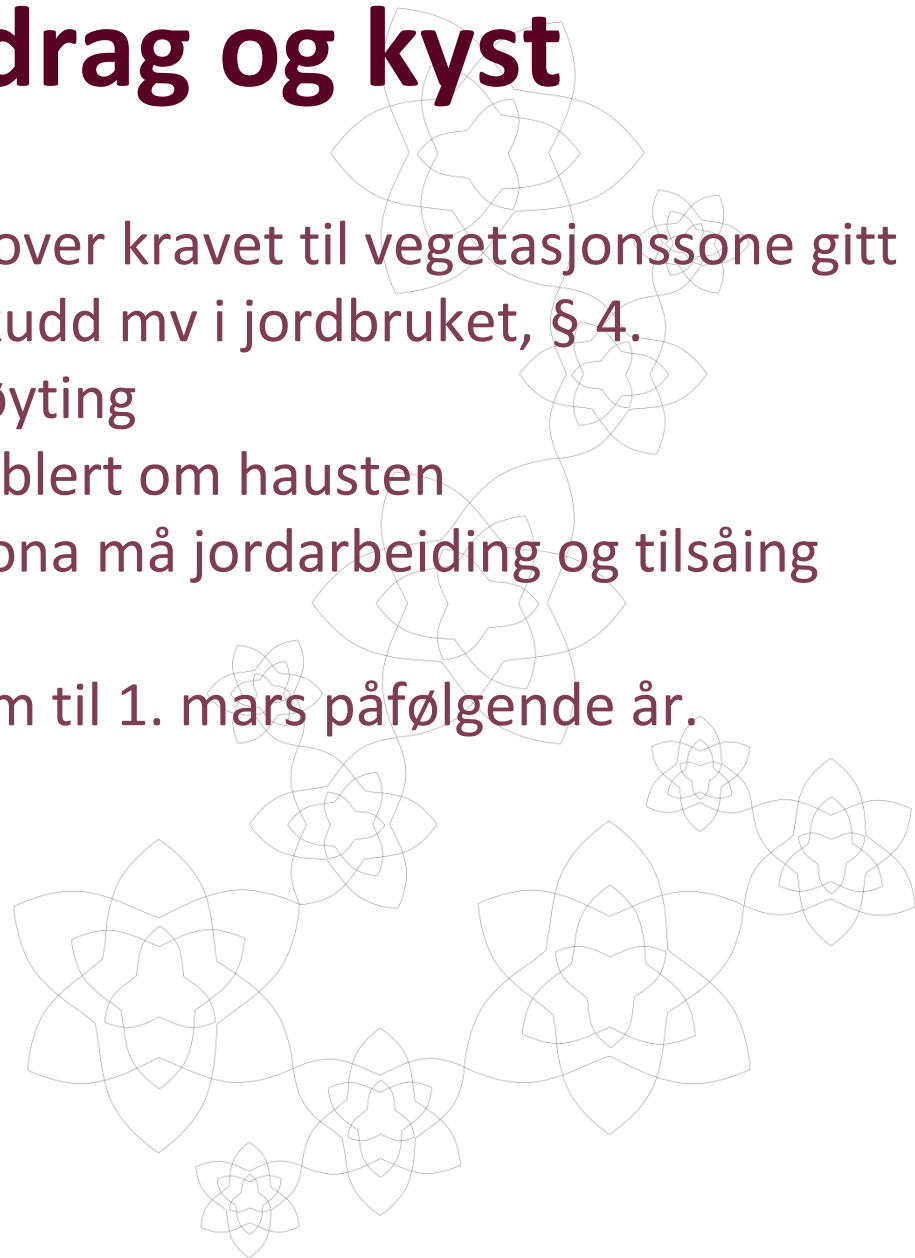
- ▶ Vegetasjonsdekket skal vere godt etablert heile året. Hvis graset skal fornyast, må dette skje om våren (før vekstsesongen starter).
- ▶ Breidda på grasdekte vannveier skal tilpassast behovet på staden, og vere minimum 6 meter.
- ▶ Vannveiene kan ikkje gjødslast eller sprøytast

Avrenning til vassdrag og kyst

Vegetasjonssoner

- ▶ Minimum bredde 6 meter, utover kravet til vegetasjonssone gitt i forskrift om produksjonstilskudd mv i jordbruket, § 4.
- ▶ Ikkje tillatt gjødsling eller sprøyting
- ▶ Grasdekket skal vere godt etablert om hausten
- ▶ Ved fornying av vegetasjonssona må jordarbeiding og tilsåing skje på våren og innan 1. juli.
- ▶ Vegetasjonssona må ligge fram til 1. mars påfølgende år.

Avrenning til vassdrag og kyst

Ugjødsla randsoner i eng

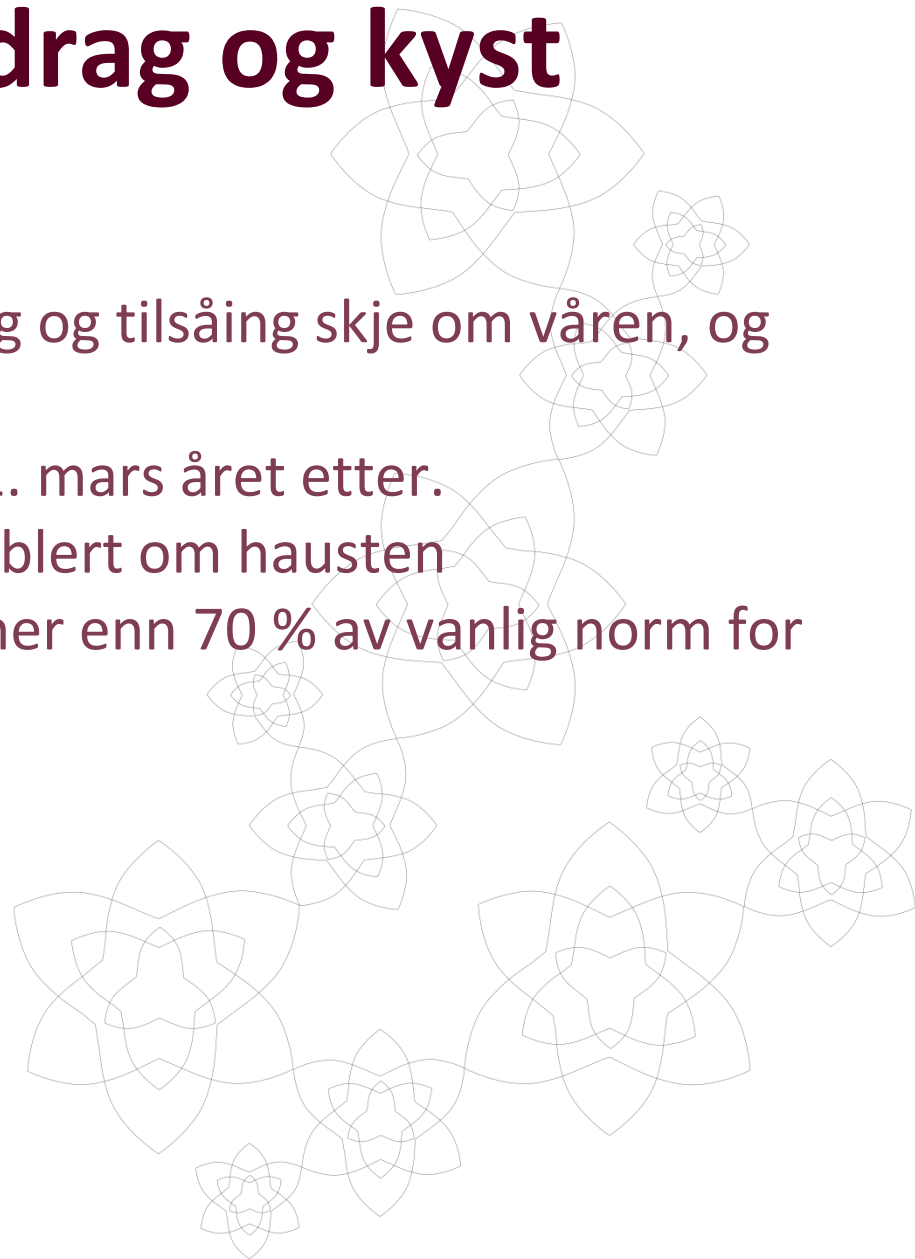
- ▶ Tilskotet kan gjevast til varige grasarter/urter.
- ▶ Minimum bredde 6 meter, utover kravet til vegetasjonssone gitt i forskrift om produksjonstilskudd mv i jordbruket, § 4.
- ▶ Ytterkanten av sona (nærmest vassdraget) kan ikkje vere lenger enn 20 meter fra vassdraget.
- ▶ Ved fornying må jordarbeiding og tilsåing skje på våren og innan 1. juli.
- ▶ Grasdekket skal vere godt etablert om hausten
- ▶ Randsona skal haustast ved slått eller beiting.
- ▶ Randsona kan ikkje gjødslast eller sprøytast.

Avrenning til vassdrag og kyst

Direktesådd haustkorn

- ▶ Ved fornying må jordarbeiding og tilsåing skje om våren, og seinast 1. juli.
- ▶ Grasdekket må ligge fram til 1. mars året etter.
- ▶ Grasdekket skal vere godt etablert om hausten
- ▶ Det skal ikkje gjødslast med mer enn 70 % av vanlig norm for gras

Avrenning til vassdrag og kyst

Andre grasdekte arealer evt. gras på arealer utsatt for avrenning og erosjon

- Det skal ikkje vere ekstra jordarbeidingsreiskap kobla på direktesåmaskina

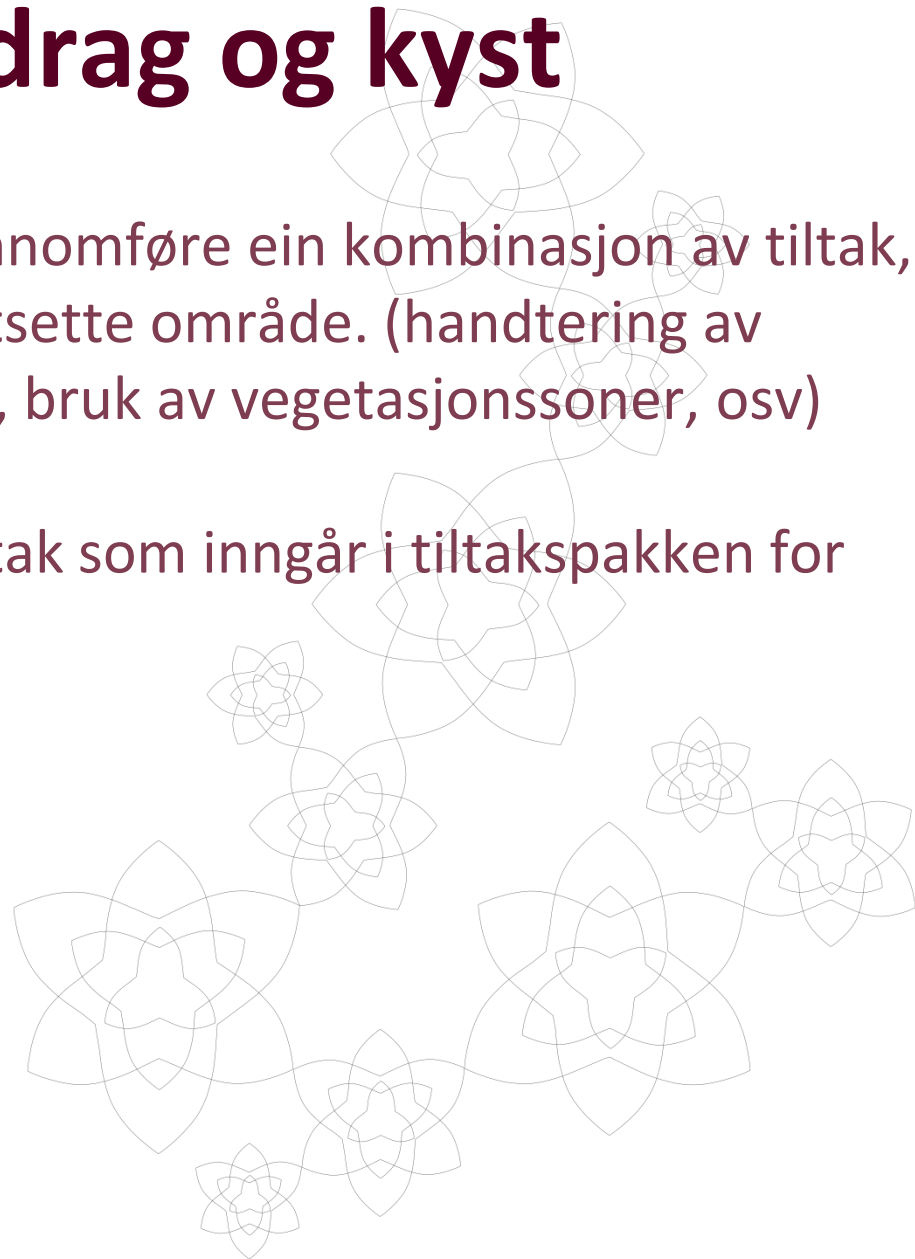

Avrenning til vassdrag og kyst

Miljøavtale

Føretaket inngår avtale om å gjennomføre ein kombinasjon av tiltak, for å redusere arealavrenning i utsette område. (handtering av husdyrgjødsel, redusert gjødsling, bruk av vegetasjonssoner, osv)

- Fylkesmannen bestemmer tiltak som inngår i tiltakspakken for fylket, og tilhøyrande vilkår

Utslepp til luft

Nedlegging eller nedfelling av husdyrgjødsel

- ▶ All husdyrgjødsel brukt på omsøkt areal må være spredt ved nedfelling eller nedlegging i søknadsåret.
- ▶ Minst bli spredt 5 kg total-Nitrogen per dekar.
- ▶ Hauste eller beite areala etter spreining same år.
- ▶ Siste frist for å spreie husdyrgjødsel på omsøkt areal er 10. august. Fylkesmannen kan sette en tidligere frist basert på vurdering av klimatiske forhold.
- ▶ Foretaket skal ha gjødslingsplan med skiftenoteringer som viser faktisk gjødsling.
- ▶ Leige av utstyr må kunne dokumenterast med kvittering.
- ▶ Alle gjødsellager foretaket disponerer skal vere tømde ved siste spreining innan 10. august evt. tidligere frist satt av Fylkesmannen.
- ▶ Tiltaksklasse: Veksande kultur og open åker

Utslepp til luft

Spreiing av husdyrgjødsel med rask nedmolding

- Husdyrgjødsel skal nedmoldast innan 2 timar, med mindre fylkesmannen har sett ein anna frist.

Utslepp til luft

Bruk av tilførselsslanger

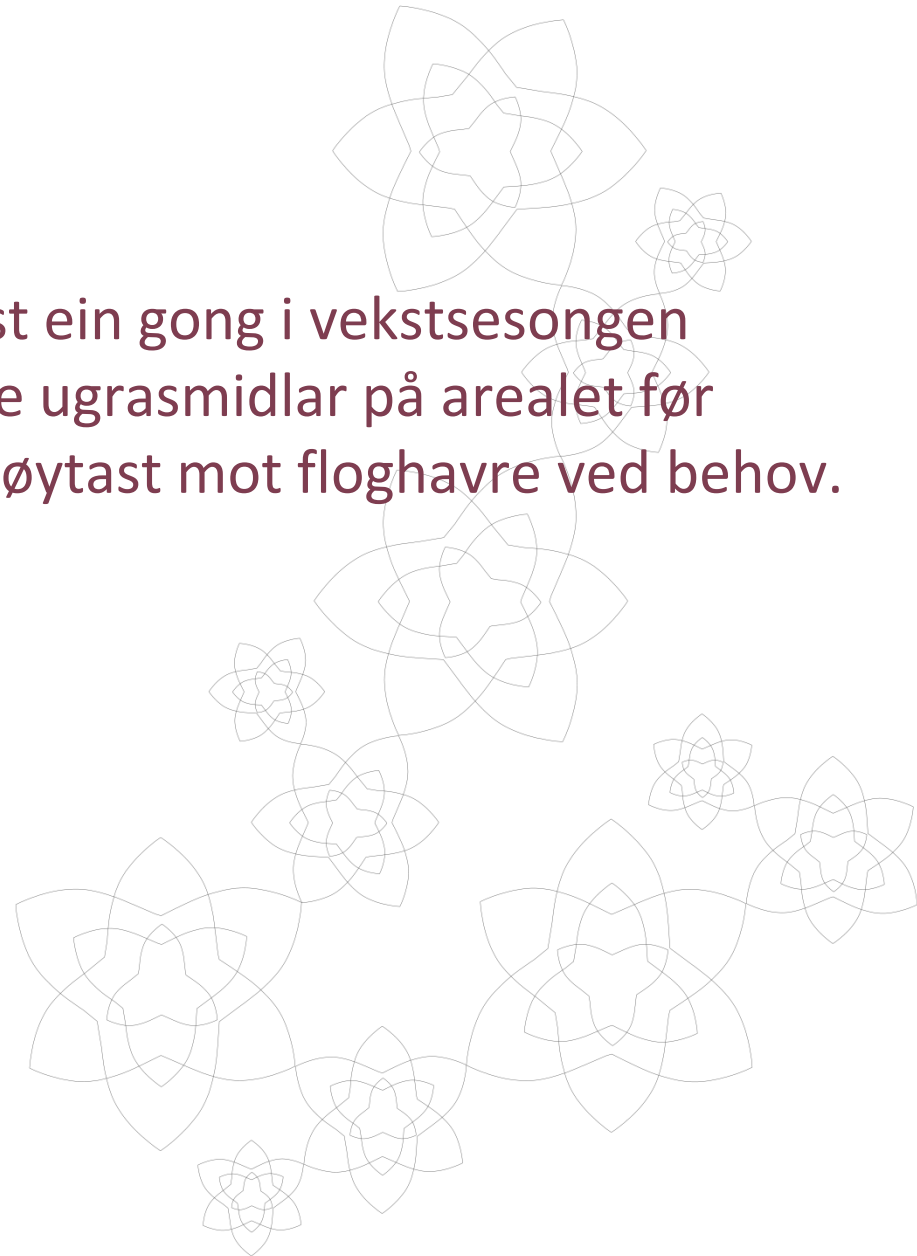
- ▶ Tillegg til og avhengig av tilskot til
  - ▶ Nedlegging/nedfelling
  - ▶ Rask nedmolding
- ▶ Fylkesmannen bestemmer hvilke av de andre gjødslingstiltaka slangetiltaket skal gjelde for.

Plantevernmidde

Ugrasharving

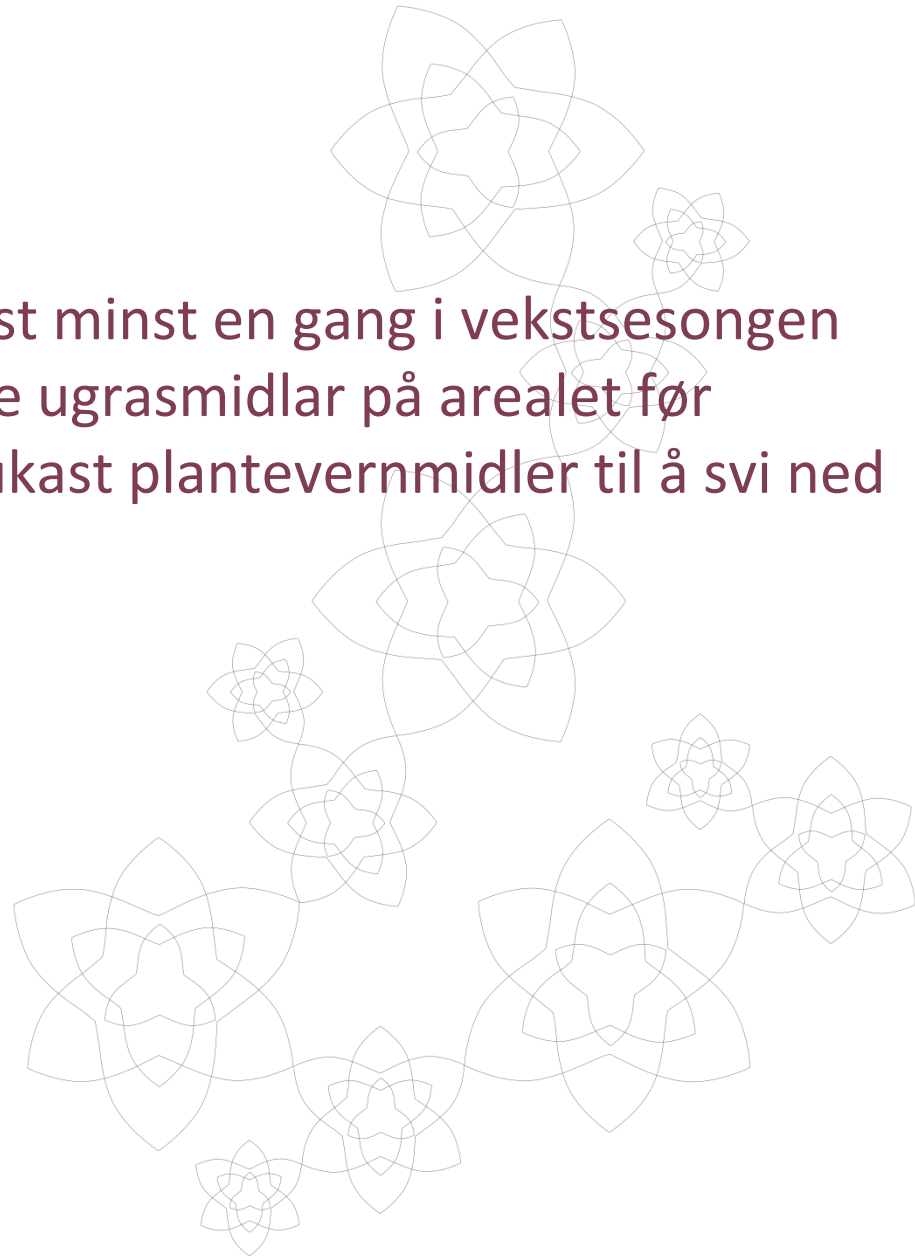
- ▶ Arealet må ugrashorvast minst ein gong i vekstsesongen
- ▶ Det skal ikkje brukast kjemiske ugrasmidlar på arealet før hausting. Unntak: Det kan sprøytast mot floghavre ved behov.

Plantevernmidler

Hypping/radrensing

- ▶ Arealet må hyppast/radrensast minst en gang i vekstsesongen
- ▶ Det skal ikkje brukast kjemiske ugrasmidlar på arealet før hausting. Unntak: Det kan brukast plantevernmidler til å svi ned potetris.

Plantevernmidde

Flamming

- ▶ Tiltaket består i flammebehandling i radkulturer.
- ▶ Arealet må flammast minst ein gong i vekstsesongen.
- ▶ Det skal ikke brukast kjemiske ugrasmidlar på arealet før hausting.

